

SLOVENSKI NAROD.

"Slovenski Narod" velja:

v letu	K 24—	celo leto	K 22—
pol leta	12—	pol leta	11—
četrt leta	6—	četrt leta	5-50
na mesec	2—	na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vrnejo.

Upravnštvo: Kranjove ulice št. 5, (1. nadstropje levo), telefon št. 84.

Izjava vsak dan zvečer izvzemli nedelje in praznike.

Inserat velja: potrošnoga poslik vrata na enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, na trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijsih po dogovoru.

Upravnštvo naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd.

to je administrativne stvari.

Poštna številka velja 10 visarjev.

"Narodna tiskarna" telefon št. 85.

"Slovenski Narod" velja po pošti:

na Avstro-Ograku:	za Nemčijo:
celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6-50
na mesec	2-30
celo leto	K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:	
celo leto	K 30.—

Vprašanje glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnika ali znaka.

Upravnštvo: Kranjove ulice 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Klerikalna mladina.

Z analfabeti, treptajočimi pred vsakim nemilim pogledom svojega dušnega pastirja, je bilo klerikalcem lahko delati. Ti ljudje, brez vsake izobrazbe in brez politične zavednosti, so se dali strahovati in terorizirati in so volili na komando, samo da so imeli mir pred duhovščino.

Toda nova šola, nove gospodarske razmere so preobrazile stare uredbe in v življenje stopala nova generacija, katere klerikalizem s stariimi sredstvi ne bo mogel vzdrževati na uzdi. Ce hoče ohraniti te ljudi na svoji strani, mora poskusiti svojo srečo z drugimi sredstvi.

Poglavitno sredstvo, ki se ga poslužujejo klerikale, je organizacija. Vse od kraja organizujejo. Toda ne z namenom, da bi potom organizacije povečali moč in veljavno organiziranih ljudi, marveč da bi jih izolirali, da bi jih odtrgali od drugih ljudi svoje vrste in enakih interesov ter jih spravili v čim večjo duševno, materialno in socijalno odvisnost od duhovščine. To je smoter vseh klerikalnih organizacij, v nasprotju z drugimi organizacijami. Te skušajo dvigniti organizirane ljudi politično in moralčeno, gospodarsko in družabno, dočim imajo klerikalne organizacije namen onemogočiti vse to, kar bi bilo organiziranim ljudem v korist pa s tem seveda v škodo klerikalizmu. To namreč stoji in je dognano: Kar je klerikalizmu v škodo, to je vse v korist narodu, torej tako splošnosti, kakor posameznikom.

Tudi mladino organizira klerikale na vseh koncih in krajih. A čim so uvideli, da mladini ne zadostujejo samo maše, procesije in misijoni, da je romanja ne delajo zavade, da hoče tudi kako drugače posvedočevati svojo življenje energijo, so hitro ustvarili novo organizacijo. Imenujejo jih »orle«, te svoje organiziranice, a ljudstvo jim je nadelo najprimernejši dočitveni in obenem velekarakteristični priimek »čuki«.

Snoči je »Slovenec« priznal, da »orli« ali »čuki« sploh niso telovadna organizacija, ampak splošna mladinska organizacija, ki pred vsem goji izobrazbo duha in specialno politično izobrazbo. Torej organizacija, kjer se mladina preparira za klerikalizem, organizacija, ki naj izolira

kmetski naraščaj od svobodno mislečih samostojnih vrstnikov in jih potom dresure vzgoji za trdne in zanljive pristaže pogubnega klerikalizma.

Danes se klerikalci bahajo, koliko članov ima ta njihova organizacija. No, teh ni bilo težko dobiti; vsak kapelan lahko načene večino fantov svoje fare v to organizacijo, saj vladna na kmetih še tema in še nina napredna misel toliko pristašev, da bi mogli to preprečiti. Tiste fante, ki jih kapelan za vsako stvar dobi, za procesijo in za pretep, tiste je še veliko laglje pridobil za to organizacijo, kjer imajo место telovadbe apologetične govore, torej nekak »nauk«. Članov za tako organizacijo dobiti, je bilo še najlaglje, to je bila za duhovščino prava igrača, ali s tem, da imajo dosti čukov še ni dosti doseženo. Predno bo poteklo pet let, se bodo klerikale te organizacije še kesali. Neumnejo mladino bodo pač rešili za svojo stranko, intelligentnejše fantje pa samo pripravili na pot, ki vodi v napredni tabor. V tem tiči tudi vzrok, da se tej organizaciji ne dela prav nobenih ovir. Naj se deluje. Tisti fantje, ki so kaj vredni, bodo že našli pravo pot.

»Slovenec« se je snoči hudo razkoračil, ker je dr. Schreiner, starosta češke sokolske zveze izjavil, da bi se noben češki Sokol ne udeležil shoda, na kateri bi bili povabljeni slovenski Čuki. Verjamemo, da to klerikale boli, saj morajo Čuki iz tega spoznati, kako jih prezirajo češki Sokoli in kako veljavno uživajo v svetu. A saj Čuki vendar na sokolskih in telovadskih shodih nimajo ničesar iskati; z njih apologetično in klerikalno-politično izobrazbo ne sodijo med Sokole, sosamo organizacija, ki lahko preraja romanja in dela stažo pri katoliških shodih, drugod pa nimajo ničesar iskati.

Sploh je čisto napačno primerjati Sokole s Čuki. Sokoli so telovadskie organizacije čisto izrazitega značaja, delujoče na telesni in kulturni razvoj svojih članov ne glede na politične struje, vsled česar je na pr. na Češkem med Sokoli poleg naprednjakov tudi na tisoč narodni socijalcev in tudi mnogo socijalnih demokratov, takih namreč, ki so narodnega mišljjenja. Čuki pa so po »Slovenčevem« izrecnemu priznanju organizacija pred vsemi za izobrazbo duha, šola za poli-

tično izobrazbo« torej za prepariranje mladine v klerikalnem smislu. Med dvema tako bistveno različima organizacijama je sploh vsako primerjanje izključeno in tudi vsako tekmovanje. V Sokolu se vzgoji mladina v telesno čvrste, umstveno samostojne može – narodnjake, v Čuku se vzgajajo klerikalni agitatorji in banderonosci.

Ni dvoma, da bo klerikalizem imel nekoliko koristi od te svoje organizacije, a velika ta korist ne bo in škoda, ki jo bo še imel, bo večja, kar ta korist.

Parlamentarni položaj.

Dunaj, 17. maja. »Korrespondenčni Centrum« javlja, da se je danes vlada jela poganjati z neopozicionalnimi strankami radi stališča, ki ga najzavzamejo napram nujnemu predlogu »Slovenskih enot« glede madžarske agrarne banke. Velike skrbi povzroča vladni finančni projekt ministra viteza Bilinskega. Odporn proti podprtavljenju davka na pivo je tako narastel, da je izginila vsaka nuda, da bi bilo mogoče izvesti ta davčni projekt. Zato se je v okrilju vlade že sprožilo vprašanje, da li bi ne kazalo se zadovoljiti samo s povišanjem davka na žganje ali pa sploh umakniti vse finančne predloge. Vlada se še v tem oziru ni odločila. Vzprito razpoloženja, ki vladu v poslanskih zbornici, se splošno sudi, da bo parlament v najugodnejšem slučaju dovolil Bienerthovemu ministrstvu proračunski provizorij, finančne predloge pa bo pustil nerešene.

Bosanska agrarna banka.

Dunaj, 17. maja. Kakor poročajo iz Sarajeva, je madžarska agrarna banka za Bosno pričela danes svoje delovanje. Ta vest je v parlamentarnih krogih napravila najugodnejši vtisk. Med opozicionalnimi strankami je vsled te narasel odporn proti vladu, ki se ji očita, da ni niti izposlovala, da bi agrarna banka pričela s svojim delovanjem še takrat, ko bodo nje tičoča se vprašanja rešena v parlamentu.

Proračunski odsek.

Dunaj, 17. maja. Proračunski odsek je razpravljal v današnji seji o budžetu železniškega ministrstva. Poslanec dr. Ellenbogen je zahteval

reorganizacijo železniške uprave ter se izrekel proti zvišanju železniških tarifov. Poslanec Choc se je zavzemal za to, naj bi bilo glavno nadzorstvo avstrijskih železnic popolnoma neodvisno od železniškega ministra. Vitez Vuković je govoril o železniških zvezah v Dalmaciji ter se izrekel proti zvišanju železniških tarifov. Govorili so še poslanci Kotlař, Šramek, Mastalka, Stampf in Steinwender, na kar se je seja zaključila.

Za češko vseučilišče v Brnu.

Praga, 17. maja. Češko dijateljstvo je priredilo včeraj velik manifestacijski shod v prilog ustanovitvi češkega vseučilišča v Brnu. Shoda se je udeležilo na tisoče ljudstva. Na shodu je bila soglasno sprejeta resolucija, s katero se češki poslanci pozivajo, naj se z vsemi silami zavzamejo za ustanovitev češkega vseučilišča v Brnu in naj si v to svrhu zagotove pomoč in podporo pri ostalih slovenskih strankah. Po shodu so zborovalci priredili manifestacijski spredvod po mestu.

Baron Burian.

Dunaj, 17. maja. Uradno se dementuje vest, da bi bil baron Burian v svoji včerajšnji avdijenii predložil cesarju bosanski deželni statut v predsankevijo.

Dunaj, 17. maja. »Allgemeine Zeitung«, glasilo barona Aehrenthalja, izjavlja, da je položaj skupnega finančnega ministra barona Buriana pač omajan, vendar pa ni pričakovati, da bi že sedaj odstopil. Baron Burian ne bo preje demisioniral, dokler ne bo zgotovljena bosanska ustava. Vprašanje njegove demisije torej za sedaj še ni aktualno. Tudi vest, da bo baron Burian odstopil še pred delegacijskim zasedanjem, ne odgovarja resnici; nasprotno, minister polaga največjo važnost na to, da bo svoj rezort še zastopal v delegacijah.

Dunaj, 17. maja. Uradno razglasajo, da ni skupno finančno ministrstvo v nobeni zvezi z nameravano ustanovitvijo mohamedanskega vseučilišča v Budimpešti.

Preobrat na Turškem.

Sultanova proklamacija.

Carigrad, 17. maja. Armenija deputacija je izročila sultangu

spomenico, v kateri ga prosi zaščite. Kākor poročajo listi, je sultan obljubil, da bo izdal na narod posebno proklamacijo, v kateri bo pozval mohamedance, naj žive z Armenti in vobče s kristjani v miru, ker prepočuje koran vsaka barbarska dejanja.

Prisega na ustavo.

Carigrad, 17. maja. Listi poročajo, da bo sultan Mohamed v četrtek slovensko pred parlamentom prisegel na ustavo. Pri zaprisegi bo intervenal šejk ul islam, navzoči pa bodo tudi vsi ministri, senatorji in drugi visoki vladni dostojanstveniki.

Aretacija princa Burhan Edina.

Carigrad, 17. maja. Sodišče je odredilo aretacijo princa Burhan Edina, sina - ljubljencega odstavnega sultana Abdul Hamida. Kaj je princ zagrešil, ni znano. Listi javljajo, da bodo princa internirali v kakšni palači ob Bosporu ali pa ga bodo poslali v prognanstvo v Bitolj.

Vojno sodišče.

Carigrad, 17. maja. Vojno sodišče je obsođilo na smrt 5 reakecioncev. Obesili so jih danes zjutraj pred moščjo Hagio Sofia. Med delinventi so bili en topničarski stotnik, en poročnik in trije redarji.

„Veleizdajniški“ proces v Zagrebu.

Začetkom včerajšnje razprave je prečital predsednik Tarabochia to-le izjavo:

»Nedostojni napadi v avstrijskem državnem zboru pod zaščito imunitete na ta sodni senat, zlasti na mojo osebo kot predsednika delajo vtisk, kakor da se hoče terorizirati to sodišče in ga ponizati v očeh javnega mnenja. Za te napade se bo zahvaljeval zakonitim potom zadoščenje. V to svrhu so storjeni vsi potrebni koraki na merodajnem mestu, kar dajem v pomirjenje na znanje.«

Nato je sodišče nadaljevalo zasišanje prič.

Priča Mato Sigur je izpovedal, da je preje vladala najlepša sloga med Hrvati in Srbi v Dvoru, še v zadnjem času se je pojavljalo sovraštvo med prebivalci. Medsebojno mržnjo sta najbolj netila občenina Bekić in Živković ml., ki sta

LISTEK.

Pred sto leti.

(Dalej.)

Med ranjenci tega dneva je bil tudi francoski maršal Lannes. Obe nogi sta mu bili zdroljeni; sicer so mu jih odrezali, a vzlič temu ni bilo mogoče oteći ga smrti.

Cuden slučaj je, da sta med vsemi maršali Napoleonovimi, ki so bili vsi hrabi in v neštevilnih bitkah izpostavljeni največjim nevarnostim, samo dva padla, Lannes in Bessieres. Nasilne smrti jih je več umrl: Ney in Murat sta bila fusilirana, — Mortier je postal žrtev bombe, — Poniatowsky je utonil, Brun pa je bil zavratno umorjen, toda na bojišči zadeta od sovražnikov sta padla samo Lannes in Bessieres.

Premagani Francozi so se umaknili na otok Lobau. Francozi so bili do skrajnosti izmučeni in niso imeli živil. Maršal Marmont pravi, da je bil položaj Francozov obupen in da bi bila avstrijska armada lahko Francoze uničila. Toda avstrijska armada se ni ganila. Celo Gentz, veliki stilist in duhoviti politik, je obsojal nadvojvoda Karola, da ni izkoristil svoje zmage. Ko bi bil šel nadvojvoda Karol s svojo armado pri Požunu čez Donavo, bi bila francoška armada izgubljena. Splošna sodba je bila, da je avstrijska armada z zmago pri Aspernu pač rehabilitirala svojo

čast, država pa da od te zmage ni imela nobene koristi.

Kancelar grof Stadion je po zmagi pri Aspernu napel vse sile, da bi Prusko pridobil za vojno zoper Napoleonona, a uspeha ni imel. Pogajanja so trajala še potem, ko je bil pruski kralj že odklonil ponudeno mu zvezo in tako zanesljivo je Dunaj ravnal na sodelovanje pruske, da je imel nadvojvoda Ferdinand d' Este

naročilo zavzeti Varšavo in vse

širila srbsko narodno idejo. Svedok je slišal vzklice »živila Srbija«, a ne ve, kdo se je posluževal teh vzklic. Drugega ni slišal ničesar.

Obtoženca Bekić in Živković sta hotela reagirati na svedokovo izpoved, a je jima predsednik odvzel besedo.

Svedok Jovo Braniković je izpovedal, da ni nikdar pisal nobene pisma za obtoženca Gjurića v Srbiji.

Predsednik: Ali je Gjurić širil srbstvo, kakšen človek je on?

Priča: Srbstva ni širil. Gjurić je strog, toda pravičen človek. Opetovanje je nam uslužbencem prigovarjal, naj ne zahajamo v krême. Nikdar pa nam ni rekel, da bi naj ne zahajali samo v tiste krême, katerih lastniki so Hrvati.

Predsednik: To je očividno svedok braniteljev.

Državni pravnik: Priča Jugović je v preiskavi izpovedal, da ste vi pisali za Gjurića neko pismo v Srbijo.

Priča: To ni res. Jugović govoril iz sovraštva, on je notoričen pisanec.

Zagovornik dr. Lukinić: Od kdaj se narod v Dvoru naziva, da je srbske narodnosti?

Priča: Od pamтивka.

Svedok Peter Banjevac je izpovedal, da mu je kmet Slavulj pričeval, da je Mijo Duljača 15. avgusta 1908. klical: »Abzūg Fran Josip, živio kralj Peter.«

Na zahtevo zagovornikov se je konstatičalo, da so bili 15. avgusta že vsi obtoženci iz Dvora že z a p r t i, da torej Mijo Duljača takrat ni mogel rabiti doličnega vzklica.

Svedoka Stanić in Žilajko nista vedela ničesar izpovedati.

Priča Sandor Luppert je izpovedal, da ni slišal, da bi kdo v Dvoru klical »živila Srbija«, nikjer ni videl slike kralja Petra, a tudi tega ni slišal, da bi del Hrvatske imel pripasti Srbiji.

Svedok je naglašal, da se med narodom mnogo govoril o procesu. Nedavno tega je prisel v krême ter pozdravil: »Zdravo bratje Srbi!« Nato so mu navzoči odgovorili: »Kaki Srbi! Pazi, da ne prideš tjak, kjer je že ona pedesetorka.«

Nato je bil zaslišan bivši gozdar Luka Jugović.

Predsednik: V preiskavi ste rekli, da vam je gozdar Branković pričeval, da je pisal za obtoženca Gjurića pismo v Srbijo.

Priča: Takrat sem govoril neresno. Obžalujem to. Bil sem žezen na Gjurića, izpovedal sem proti njemu iz sovraštva. Toda sedaj, ko govorim pod prisego, nečem, da bi si zasluzil pekel.

Predsednik: Vi ste si že zasluzili pekel, ker ste v preiskavi lagali. Ali je na vas kdo vplival, da tu drugače pričate?

Svedok: Ne, nihče.

Na predlog državnega pravnika se je proti Jugoviću uvedla kazenska preiskava radi krigega pričevanja. Jugovića so odvedli v preiskovalni zapor.

Nato sta bila še zaslišana svedoka Baštek in Jurjević, ki pa nista izpovedala ničesar pozitivnega.

Ljubljanski občinski svet.

Izredna seja.

Ljubljana, 17. majnika.

Predseduje župan Hribar, vladar zastopa vlad. svetnik Kremenski, navzočih 23 občinskih svetnikov.

Dunaja, tudi nadvojvoda Ivan ni mogel več ostati na Italijanskem. Začel se je polagoma umikati, a Francozi so se mu obesili na pete in ga zasledovali z vsemi silami. Med neprestanimi boji je prišla avstrijska armada do reke Piave. Tu je bila 8. maja bitka. Nadvojvoda Ivan je s to bitko hotel Francoze nazaj pognati, da bi nemoteno mogel iti na Koroško in Gorisko ter Kranjsko, a bil je porazen.

Vsled te nesreče je nadvojvoda razdelil svojo armado. Poslal je dve diviziji proti Soči, da zavarujeta Kranjsko in Trst z Istro, z glavno armado pa je krenil čez Pontabelj na Koroško.

Pot za nadvojvoda sta Francozi zapirala Predil in Naborjet. Tu se je avstrijsko vojaštvu držalo z brezprimerno hrabrostjo. Naborjet se je s 300 možmi tri dni ustavljal 1300 Francozom, na Predilu pa se je 200 graničarjev držalo štiri dni proti velikanski premoči in je vsa posadka storila junaško smrt. Francozom je bila odprta pot na Koroško. Nadvojvoda Ivan je zbral svoje moći okrog Beljak. Pri Trbišu so Francozi došli avstrijsko armado. Tam se je vnela bitka in Avstrijeci so bili teperni, vsled česar je nadvojvoda Ivan zapustil Beljak in je krenil proti Celovecu z namenom, da bi šel na Solnograško. Toda pot na Solnograško mu je bila po porazih nadvojvode Karla že zaprta in zato je odrnil čez Marenberg in Maribor proti Gradeu.

Župan konstatira sklepčnost, otvoril sejo, naznani, da je obč. svet. Predovič opravil svojo odsočnost ter imenuje za overovatelja zapisnika obč. svetnika Primožiča in dr. Šviglija.

Stavba zadeva ge. Marije Kozeljeve.

Župan naznani, da je sklical sejo edinole radi stavbne zadeve ge. Marije Kozeljeve v Elizabethnih ulicah, v kateri je deželni odbor ugodil prizivu gosp. Antonu Dečmanu. Stvar je treba nujno rešiti.

O zadevi poroča mag. konceptni pristav Rupnik: Mestni magistrat je dovolil gospe Kozeljevi trinastropno zgradbo na voglu Elizabethnih in novo-projectiranih Ciril in Metodovih ulic. Proti temu dovoljenju je vložil gosp. Anton Dečman priziv, češ da je z estetičnih in drugih ozirov tu mogoča samo dvonastropna stavba. Občinski svet je priziv zavrnil, češ da sploh ni legitimiran za priziv, ker ni neposredni mejaš in tudi tedaj, ko se je svet parceliral, ni protestiral proti zgradbi trinastropne stavbe. Glasom pravomočnega sklepa obč. sveta z dne 11. aprila 1894 pa je v tem bloku graditi vsaj dvonastropne hiše. Stavba je po predpisih stavbnega reda v visokosti 16'30 m dopustna, ker je cesta široka 14 m. G. Dečman je proti temu sklepku vložil pritožbo in na deželni odbor, češ da ima pravico do priziva, ker je bil vablen k lokalnemu ogledu. Po ročevalem pojasni, da se je to storilo le pomotoma, ker se je mislilo, da je neposredni mejaš. Deželni odbor se ni niti oziral na to, da g. Dečman ni legitimiran za pritožbo in je izrekel, da se sme zgraditi samo dvonastropna stavba, češ da je bil res storjen oni sklep občinskega sveta 1. 1894, da se v tem predelu grade vsaj dvonastropne hiše, ali to da je bilo pred potresom. Po potresu pa se je sprejel regulacijski načrt, ki določa za ta predel zaprt in odprt stavbni sistem. V celem tem predelu, od jubilejskega mostu dalje pa ni razen Katoliške tiskarne in nekdanje »cukarne« nitru ene hiše, ki bi imela več nego dve nastropi, zato bi bil vtišk trinastropne stavbe ravno na meji obeh stavbnih sistemov zelo neugoden.

Mestni magistrat predlaga z ozirom na to, da g. Dečman za pritožbo sploh ni legitimiran, da deželni odbor ni kompetenten za določevanje višine hiš in dobrega okusa, kar je edino le stvar mestnega magistrata oz. stavbnega reda, ker ta odlok deželnega odbora izpreminja pravomočni sklep občinskega sveta z dne 11. aprila 1894, da občinski svet sklene: proti odlokemu deželnega odbora se vloži pritožba na upravno sodišče in se povabi gospo Marijo Kozeljevo, da se pridruži tej pritožbi.

Zupan pripomni, da je dobil tudi pismo, katero je pisal jezuitski superior Žužek tvtrdki Tóňies, ki je prevzela zgradbo te stavbe. Žužek piše, da bi hiša mogla biti tudi trinastropna, samo če ni višja nego je postavno dovoljeno in če graditeljica ugodil njegovim zahtevi, da ne napravi podstrešnih stavanjan. Potem bi ne ugovarjal. Župan je mnenja, da je med tem pismom in odlokom deželnega odbora neki kavaljni nexus, kajti kakor dež. odbor načrtnost prezira pravoveljavni sklep občinskega sveta, enako tudi superior Žužek dela celo stvar odvisno edinole od svojih lastnih želja, ne pa od česa drugega. Priporoča sprejem magistratnega predloga. — Sprejeto soglasno.

Prodaja stavbišča.

Župan poroča, da se je za stavbišče št. 9 na svetu, ki je bil prej last

»Österr. Rundschau« je ravno te dni (15. t. m.) priobčila zapiske grofice Thürheim, ki je bila priča odhoda Avstrijev iz Celovca in prihoda Francozov v Celovec. O avstrijski armadi ne poroča nič dobrega. Vsa upehana, strgana in sestradana je prišla v Celovec. Nobenega reda ni več bilo. Vladala je silna zmešnjava, višji oficirji niso imeli nič več upanja na kak uspeh, ko je bilo treba oditi, so oficirji kričali, prekinljali in vojake pehali, da bi jih naprej spravili, a mnogi so pocepalni od izmučenosti, mnogih niti palica ni spravila na noge. Vojaki, poslani v mestno hišo po obleku, poskusili državno blagajno izropati. Prihitel je general Frimont, ki je ropajoče vojake s sabljo ugnal in dal unkljeni nekatere oficirje, ki so se ropanja udeležili. O Francozih piše imenovana grofica, da so bili njih pešaki še slabši od avstrijskih njih konjeniki pa veliko lepsi; vedli so se dobro.

Dne 24. maja je prisel nadvojvoda Ivan v Gradec. A tudi tu mu ni bilo obstanka, kajti njegovo levo kričo pod generalom Jelačičem je bilo pri Št. Mihaelu poraženo, od juga pa je pritisnil na Gradec maršal Marton. Vneli so se okrog Gradeca ljudi boji med tem ko je nadvojvoda Ivan z jedrom armade krenil v Körment v Ogrskem, da bi svoje čete pomnožil z ogrskim vojaštvom.

Podkralj Evgen ni sledil nadvojvodi Ivanu na Ogrsko, nego se je od Gradea obrnil proti Dunaju, da bi se s svojo armado pridružil Napoleonu. (Dalje prihodnjie.)

vojaškega erjara, oglašla stranka. Stavbišče meri 580 m², leti nasproti gledališču in je prvotno sklenil občinski svet, da se pruda m² po 30 K. Prvi se je oglašil za to stavbišče arhitekt Simejowski, ki je ponudil 25 K za m². Sedaj pa se je oglašil gdje. Mila Kubelka in ponudila 26 K. Obč. svet je že svoj čas sklenil, da bi oddal to stavbišče po 27 K m². Ker razlika torej ni velika, priporoča župan, da se prepusti svet ponudnici po 26 K m².

Obč. svetnik Lenčec predlaga, da naj ostane pri starem sklepu: 27 K za m², saj ni razlika več nego 580 K, ki jih bo stranka tudi plačala.

Zupan pripomni, da ima prav posebne razloge, da priporoča prodajo po ponujani ceni.

Obč. svetnik Majaron predlaga tajno sejo, da župan pojasni te razloge.

Obč. svetnik Lenčec se protivi temu predlogu.

Zupan prekine sejo, da poda v posvetovalnici potrebna pojasnila.

Po otvoriti seje ostane obč. svetnik Lenčec pri svojem predlogu.

Zupan konstatira nato, da je za ta sklep potreba kvalifikovana večina navzoča, ker je navzočih 23 obč. svetnikov.

Predlog obč. svetnika Lenčeta se odklopi proti dvema glasovoma, za županov predlog glasuje 20 občinskih svetnikov.

Lex Heinze.

K besedi se oglaši obč. svetnik dr. Novak k slediči in interpelaciji:

V rokah imamo slediči in interpelacije: »Ljubljana, dne 15. maja 1909. Magistrat dež. stolnega mesta Ljubljane. St. 24708. — Bl. gosp. Lavoslav Schwentnerju, knjigotržcu v Ljubljani. — Na podlagi § 7 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak., pozivlja Vas podpisana oblast, da nemudoma odstranite iz svoje izložbe podobo, katera predstavlja dr. Tavčarja, znaja, ljubljanskega škofa, papeža in dr. Šusteršiča, ker vzbuja javno pohujšanje (§ 516 k. z.)

V slučaju, da bi se ne pokorili, moral bi se doseči odstranitev omenjene podobe izvršilnim potom in zapadli globi 20 K.

Zoper ta odlok doposten je priziv na c. k. dr. vlado kranjsko, katerega je tekmo 24 ur po vrčilu uradno pravljivo, da je kriv prestopka in naj se obsodi v hud zapor od 8 dni do 6 mesecev. Če je tako žaljenje storilo po tiskovinah, naj se kakor pregrešek kaznjuje s hudim zaporom od 6 mesecev do enega leta.

Razsodba kasacijskega dvora z dne 24. majnika 1886, št. 3668: Letista, načrnost in spodobnost žalečega dejanja, katera zadevajo spolne odnosaje, so nečista v zmislu § 516. Ta ferman se čita kakor odlomek iz »Pohujšanja v dolini Šentjurjanski«. Po mnenju vsakega inteligentnega človeka, ki je videl ono risbo, je pač v njej vse kaj drugega, kakor pa pohujšanje v zmislu § 516. k. z., katerega namen je preprečiti, da ne bi se žalila načrnost ali načrtnost. Mislim pač, da se tu tudi najnežnejša načrtnost ni mogla čuti žaljeni. Ta dekret se mi združi abderitski za magistrat mesta, katerega uprava je v naprednih rokah, ki se posna, da ima smisla za kulturo in umetnost. Takemu dekretu, ki odreka vsako pravico kritike javnih zadev, pač ni mesecev do enega leta.

Razsodba kasacijskega dvora z dne 24. majnika 1886, št. 3668: Letista, načrnost in spodobnost žalečega dejanja, katera zadevajo spolne odnosaje, so nečista v zmislu § 516.

Ta ferman se čita kakor odlomek iz »Pohujšanja v dolini Šentjurjanski«. Po mnenju vsakega inteligentnega človeka, ki je videl ono risbo, je pač v njej vse kaj drugega, kakor pa pohujšanje v zmislu § 516. k. z., katerega namen je preprečiti, da ne bi se žalila načrnost ali načrtnost. Mislim pač, da se tu tudi najnežnejša načrtnost ni mogla čuti žaljeni. Ta dekret se mi združi abderitski za magistrat mesta, katerega uprava je v naprednih rokah, ki se posna, da ima smisla za kulturo in umetnost. Takemu dekretu, ki odreka vsako pravico kritike javnih zadev, pač ni mesecev do enega leta.

Nastane pa tu vprašanje: ali je mestni magistrat izdal ta odlok spontano? Načelstvo mestnega magistrata še ni v rokah kakega župnika, ki bi izdal morda tak odlok. Mestni magistrat ga gotovo ni izdal spontano. Prepričan sem tudi, da je dr. Tavčar preveč napreden, da bi se čutil žaljenega. Zato vprašam pač g. župana: kakšni so bili motivi, ki so rodili ta odlok? Ali se je čutil razčlenjenega dr. Tavčarja, ali zmaj, ali škof, ali papež, ali dr. Šusteršič? Če se je kdo teh čutil žaljenega, potem pač se ni bila žaljena javna načrtnost. Če je pa bil drug motiv, pa primis g. župana, da ga nam pojasi.

Odgovor na interpelacijo.

Župan: Mestnega magistrata niso mogli pri tem voditi nikakvi motivi. Mestni magistrat kot I. politična instanca je storil to po ukazu II. instance (deželne vlade)! Ali se gospodje zadovole s tem odgovorom?

Obč. svet. dr. Novak in drugi: Seveda! Popolnoma!

Nato zaključi župan sejo ob 7. uru zvečer.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. maja.

+ »Narodna tiskarna.« Snoči se je pod predsedstvom g. dr. Ivana Tavčarja vršil letosnji redni občni zbor »Narodne tiskarne«. O delovanju zavoda v minolem letu in o njega denarnemu stanju je poročal g. Josip

Lavrenčič. Občni zbor je vzel z odborovanjem na znanje obe poročili in je sklenil, naj se iz čistega dobitka izplača na delnico dividenda po 6 K ter v narodne namene razdeli 1200 K, od katere vsote dobe: »Dobrodeleno društvo tiskarjev« 50 krov, »Prosveta« 200 krov, akademično društvo »Sava« 200 krov, »Slovensko žensko društvo v Ljubljani« 50 krov »Narodna delavska organizacija v Ljubljani« 200 krov, »Slovensko planinsko društvo« za

gih dostojanstvenikov, strokovnih zastopnikov in zaupnikov ter na stotinje brojčnih interesentov iz raznih krajov. Navzoč je bil tudi dunajski župan dr. Lueger. Minister se je zanimal za celo priredbo ter je nekatera vina tudi pokusal, med drugim tudi vijavski zelen. Navzoči gostilničarji in vinotrežci so si pridno zabeleževali imena razstavljalcev ugajajočih jum vin. — Cela priredba je bila v splošnem prav instruktivna, le žal, da je bila v imenikih mala zmešnjava vsled nekaterih prepozno zglasivih se razstavljalcev in prepozno dosegli pošiljatev. Dandanes je pač neobhodno potrebno, da se vsaka količka vinorodna dežela takih razstav udeleži, da pokaže širšemu svetu svoj pridelek. In Kranjska, ki je lansko leto pridelala okroglo 400.000 hl vina, se mora že iz tega stališča udeleževati takih priredb, da se jo bolj spozna in si po možnosti izvojuje izvoz vina v tuje kraje. Prihodnje leto priredi avstrijsko vinarsko društvo zopet enako državno razstavo s prenovanjem na Dunaju, na kar že sedaj opozarjam naše vinogradnike in vinarske zadruge. Pripomnimo pa, da povoljen uspeh pri dunajskih razstavah je mogoč le tedaj, če se razstavijo le po novem načinu napravljeni finejsa in izbrana vina n. pr. burgundec, zelen, karmenet, rizling itd. ali tipična deželna vina kakor n. pr. dolenjski cviček, dočim se z razstavljanjem lokalnih nizkih vrst, kakor n. pr. klarence, mejina, gnjet itd. doseže nasproten uspeh, zlasti ako so takia vina trdo kuhanja. Posebno je pri takih razstavah gledati na to, da so poslana vina brez vsake napake. Pri bodoči priredbi upamo, da bo Kranjska se bilo zastopana, kot je bila sedaj.

V Zagorju ob Savi je predzadnjo nedeljo, dne 9. majnika t. l. imelo narodno delavstvo svoj prvi nastop. Sklical se je v rezervirane prostore g. J. Müllerja na 4. uro popold. večji sestanek po § 2. zborovalnega zakona. Vstop je bil dovoljen samo proti izkazu vabila. Še predno se je zborovanje pričelo, zbrali so se v sosednji, vsem pristopni gostilniški sobi socijalni demokrat pod poveljstvom Meliharja Cobala, kateri so potem s silo vdrl v rezervirane prostore. Nato je narodno delavstvo odšlo v I. nadstrop, kjer se je sestanek nemoteno vršil. Tovariš Škerl iz Ljubljane je v krasnih in preprčevalnih besedah pojasnil pomen in organizacijo »N. D. O.« Ko je se več zborovalcev govorilo, zaključil je predsednik Grm sestanek, na kar je 55 članov naznanih svoj pristop k »N. D. O.« Drugi dan je denunciral vodja delavcev in socijalni demokrat Cobal uradnika g. Tauferja pri ravnatelju, ker se je udeležil sestanka »N. D. O.« Kar drž. temeljni zakon vsakemu državljanu zasigura, — prostost preprčanja, — to je po nazorih socijalnih demokratov »veleizdajstvo« seveda po Accurijevem sistemu. Ko je narodno delavstvo odšlo v I. nadstropje, imel je Cobal v prostorih, kateri so bili rezervirani za sestanek narodnih delavcev shod. Če ga je naznanih na e. kr. okrajno glavarstvo v Litijo, to bode temu uradu že znano. Naša četa je sicer še mala, a to so sami preprčani in navdušeni pristasi »N. D. O.«, kateri so imeli pogum se vkljub vsem grožnjam in pretnjam socijalnih demokratov pridružiti »N. D. O.« To so možje, katerje se sicer, — če tudi ne lahko, — pobije in potolče, kateri si pa svojega preprčanja ne dajo z nobeno silo vzeti. Mi se sicer izogibamo vseki rabuke, ker obsojamo nasilstvo in surovost, povemo pa na tem mestu, da bomo prihodnjič, če se nam zopet kaj takega zgodi kot pri g. Müllerju, vedeli na primeren način čuvati svojo hišno pravico »Vsaka sila do vremena«, pravi hravski pregovor in tudi Cobalove sile bode enkrat konec. Naša četa se jači od dne do dne in upamo, da se bude lahko kmalu vršil osnovni občni zbor, na kar se predložijo pravila. Zadnji čas je pa tudi že, da se enkrat ustavnovi delavska organizacija, katera ne bode imela koristi delavcev samo na programu, marče bode resnično skrbela za povzdigo delavstva v duševnem kakor materialnem oziru. Tej bodoči organizaciji kličemo: »vivat, floreat, crescat!«

Poročil se je g. Oroslav Jezeršek, knjigovodja, z gdč. Angelico Snjevo v Sp. Šiški. Bilo srečno!

V Ledine priredi žirovska narodna godba izlet v nedeljo, 23. t. m., popoldne. Pridružijo se zletu tudi žirovski, idrijski in spodnjedirijski Sokoli, upamo, da tudi drugo narodno občinstvo iz idrijske in žirovske doline poleti v nedeljo v prijazne Ledine.

Društveno. Radi pre malo članov je prenehalo v Trbovljah katoliško delavsko društvo.

Kreditna družba članov N. D. O. se snuje v Trstu. V kratkem sklicejo shod zaupnikov, na katerem urede vse potrebno za ustanovitev družbe.

Slovenko učiteljišče v Kopru se premesti s prihodnjim šolskim letom v Gorico.

Morskega volka so ujeli ribiči na Premudi v Dalmaciji. Zapredel se je v

ribiške mreže. Dolg je 2 m 67 cm in baje jako lepa žival.

Občinsko volitve v Pulju so se pričele včeraj, in sicer za III. razred. Trajale bodo 4 dni.

Vojaški dopust za časa žetve. Poveljstvo 3. voja je določilo za letos pri pešpolkih, gorskih in trdnjavskih topničarjih in trenu tritedenski dopust za časa žetve. Ob tem času se ne vrše nikake orožne vaje niti kako vežbanje. Pri konjenici, poljskih topničarjih in tehničnih oddelkih pa se vežbanje nadaljuje, in le če razmere dopuščajo, odpuste nekaterike na tritedenski dopust. Letošnje vojaške vaje se zaključijo 11. sept.

Obrotna nadaljevalna šola v Postojni. V odboru obrtno-nadaljevalne šole v Postojni so bili za dobo 1909 do 1911 voljeni slednji gospodje: J. G. Pikel, župan kot predsednik, dr. R. Andrejka plemlj. Livnogradski, okr. komisar kot namestnik in obeznem zastopnik učne uprave, M. Šeber, tiskar in fotograf, kot blagajnik, M. Milavec in L. Žorž kot odbornika in Jernej Vilhar, kot namestnik.

Poročil se je dne 17. t. m. gosp. Josip Jeglič, učitelj v Selcih pri Skofji Loki, z gdč. Miciko Šliber. Čestitamol.

Čebelarska shoda na Koroškem. Osrednje čebelarsko društvo napravi 20. t. m. dva čebelarska shoda na Koroškem, in sicer ob 11. uri v Beruci pri Beljaku in ob 4. uri popoldne v Kotmaravesi pri Celovcu. Na obeh shodih bo predaval g. nadučitelj Likozar iz Ljubljane. Ker se je zadnji čas tudi na Koroškem pričelo pri slovenskih čebeljarjih zanimanje, je pričakovati obile udeležbe.

Akad. društvo »Slovenija« vabi prijatelje društva na večer, ki ga predi v proslavo svoje 40letnice na Dunaju v sredo, 26. maja, v spodnjih prostorih društva »Lehrerhaus«, VIII., ob voglu Langegasse, Josefstr. Začetek ob polu 9. uri včeraj. Prireditev se vrši v skromnem obsegu, ker meni društvo proslaviti svoj jubilej v velikih počitnicah v Ljubljani v večjem stilu.

Zborovanje tobakarnarjev v Trstu. Zopet slovenska zmaga. V Trstu in okolici obstoji zadružna tobakarnarjev, ki je bila dosedaj izključno italijanska domena. Na zborovanjih in sejih se je govorilo in razpravljalo edino-le v italijanskem jeziku in tako se je slučajno kak Slovenec oglasil v svojem jeziku, se mu je takočo očitalo, da zanaša v društvo »politiko«. Na vse zadnje so se slovenski zadružniki vendar-le naveličali hlapčevati in so na letošnjih večkratnih zborovanjih zahtevali, da se razpravlja tudi v slovenskem jeziku. Ker italijanski odborniki tej zahtevi niso ugodili, so se večkrat vršili burni prizori in zborovanja so bila brezuspešna. Minule nedelje se je vršil občni zbor imenovane zadruge, katerega se je udeležilo toliko slovenskih zadružnikov, da so imeli veliko večino. Italijani so se moralni — hočeš nočeš — vdati in sprejeti od Slovencev predlagano listo, na podlagi katere je bilo izvojenih v odbor 11 Slovencev in ravno toliko Italijanov. Slovenci so po končani volitvi izjavili, da s tem niso hoteli — kakor se jim to podtika od nasprotne strani — zanesti v društvo »politiko«, temveč zahtevajo edino-le enakopravnost svojemu jeziku v popolnem obsegu. Ta slovenska zmaga sicer nima bogove kako daleko-sežnega pomena, vendar pa kaže na zavedenost in napredek tržaških Slovencev na vseh poljih.

Napisi na postaji v Nabrežini. Vsled brzjavne pritožbe nabrežinskega županstva na ravnateljstvo južnih železnic na Dunaju radi kršenja pravic slovenskega jezika pri ondotnih postajnih napisih, je ravnateljstvo brzjavno ustavilo nadaljevanje prenovljenja in sicer do nove tozadne odredbe.

Ustrelil se je mornarski komesar II. raz. na ladji »Nadvojvoda Karel« 37letni R. Greuzner med strelnimi vajami pri Rovinju. Parnik je došel v Pulj, kjer je truplo oddal, in se vrnil zopet na vajo. Vzrok neznan.

Blagajniški vlot v Trstu. Neznani vlotnici so vdrli v včerajšnji noči v trgovino E. Basila v Trstu ulica Lazzaretto vecchio 12. Navrtali so z znamen tihim svedrom v blagajno okroglo luknjo v premeru 10 cm, ter odnesli iz nje en bankovec za 1000 kron, 50 napoleandrov, 340 kron v srebru, nekaj kreditnih listov tržaškega kreditnega društva, brilantno zapestnico vredno 1400 kron in nekaj prstanov vrednih 1000 K. Siloma odprte so našli tudi predale v trgovini, v katerih je bilo vse razmetano in se ne ve koliko manjka. Vlotniki so pustili v trgovini ročaj za tisti sveder, en navaden leseni sveder in več koncev sveč.

Na grobu svoje neveste se je ustrelil v nedeljo pop. v Zagrebu mizarski pomočnik Jožef Ferčič.

Strela je udarila v Spodnjem Dravogradu v veliko staro lipo pred prostojo, in preskočila z nje na neko kočo, v kateri je iskala zavjetja star ženica, ki je oslepela.

Dunajski občinski svet v Zagrebu. Včeraj so dunajski obč. svetniki na povratku iz Bosne dosegli v Zagreb. Na kolodvoru so jih sprejeli

dr. Amruli in par sto frankovcev, ki so Dunajčanom klicali »boche«. Ban baron Rauch je pobegnil iz Zagreba, da bi ne prišel v dotik z »bočljicami«. V celem mestu ni bilo niti ene zastave, sprejem je bil nad vse klavern, zato se vse vrašuje, za kaj se je porabilo tistih 15.000 kront, ki jih je obč. svet določil za sprejem Dunajčanov.

Požar v Zagrebu. V nedeljo popoldne se je vnole v Zagrebu na Savski cesti veliko vojaško skladisče, v katerem je bilo nad 30 zeleničnih voz umetno v zavoje zvezanega sena (30.000 met. stotov.) Ogenj se je z neznansko hitrostjo razširil in le slučaju, da je bilo po dnevi in mirno vreme, se je zahvaliti, da so po trudnopolnem gašenju, katerega so se udeležila vsa gasilna društva v Zagrebu in okolici, ter vse vojaštvu, ogenj omejili in obvarovali sosedna skladisča moke in drugih vojaških potrebsčin, ki so nagromadene v velikih množinah v posameznih skladisčih. Kako je ogenj nastal, se ne ve, pač pa sumijo, da je bil nalač pod taknjen. Skladisč je bilo v soboto zvečer ob 6 zaprto in je imel ključe pravilno spravljene oskrbnik. Da bi se bilo seno vsled vročine in hudega pritska samo vragalo, kakor trdi nekateri, je nemogoče. Škoda znaša nad 40.000 K.

Vlak je povezil pri Št. Vidu na Glini kmečki voz, ko je peljal čez cestni železnični tir, ga razbil in poškodoval hlapca, ki bo bržkone vsled dobljenih poškodb umrl.

Napad z bombo. V Tregistu pri Voitsbergu je vrgel v poneljek zvečer nek neznanec v stanovanje gozdarja J. Požarnika skozi okno bombo, ki se je v sobi z groznim pokom razpletela.

Razbila je okna in vse pohištvo ter gozdarja močno ranila. Sumijo, da je to storil bržkone kak lovski tat, katere Požarnik z vso odločnostjo in uspešno preganjal.

Ušel je kaznjenc graške kaznilnice A. Cvetko iz Kamenčaka v ljutomerškem okraju, ki je bil obsojen radi ropa na 8 let težke ječe.

Naplavljeni truplo. Pri mlinu na

Keplerjevi cesti pri Gradcu se je ujelo

včeraj truplo utopljenca, katerega so potegnili z vodo in spoznali za F. Scherza iz Göstinga. Ker niso našli na truplu, ki je bilo k večjem 48 ur v vodi, nikakih nasilnih znakov, sumijo, da je samomor.

V Ljubljancu je padel včeraj po-

poldne na sv. Petra nasipu 8 letni šolski učenec Ernest Rus. Ko je Pollakov usnjarski pomočnik Viljem Gothe to opazil, je skočil pri tovarni čez zid ter hitel v vodo po potapljačega se dečka. Dečko je bil že nezavesten in le še par minut, pa bi mu bila ugasnila luč življenja.

V »Praterju« je bila v nedeljo

popoldne iz zepa ukradenia posestnici

Heleni Jerančevi denarnica, v kateri

je imela 7 K denarja. Uzmovič je še neznan.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z

južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 118 Hrvatov in Slovencev, nazaj

je prišlo pa 100 Macedoncev. 12 Kočevje je šlo na Dunaj, 28 Hrvatov

se je odpeljalo z Reke v Beljak, 10 pa

z Zagreba v Bregenc.

Izgubljeno in najdeno. Ga. Ma-

rija Eberlova je izgubila zlato zapest-

nico. — Ga. Marija Pogorelcova je iz-

gubila črno denarnico z manjšo vsoto

denarja. — Ga. Hela Rusova je izgubila zlato zapestnico. — Služkinja Ma-

rija Lavrihova je našla zlat ščipalnik

in ga oddala pri magistratu.

Slovenska Filharmonija koncertira jutri v sredo, na vrtu hotela

»Ilijica« pod vodstvom g. kapelnika Friske. Začetek ob 8. včeraj.

Vstop prost.

Koncert tamburaškega društva

iz Požege bo jutri zvečer v restavraciji pri »Novem svetu«, na Marije Te-

režije cesti.

Somiljeni! Someščani!

Vabimo vas

na

SHOD

narod.-napredne stranke,

ki boste

v četrtek, 20. t. m. ob 10. dopoldne

v veliki dvorani, Mestnega doma.

Ednevni red:

Poročilo o političnem položaju.

Odgovor dr. Šusterljan. Poročilo

dr. R. Božič pa 395.

V celjem okraju sta izvoljena klerikalca dr. I. Benkovič in A. Terga-

lav, ki sta dobila 2560, ozi. 2658

glasov. Kandidata »Narodne stranke«

dr. R. Karba in I. Goričan sta

dobila 936, ozi. 1100 glasov.

V šmarskem ok

